

**KVALITET ZNANJA OSOBLJA UPOSLENOG NA STANICAMA
TEHNIČKIH PREGLEDA U 2008. GODINI U ENTITETU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**KNOWLEDGE QUALITY OF THE STAFF EMPLOYED ON
TECHNICIAN STATIONS FOR VEHICLE CHECK IN 2008
IN FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA**

Ibrahim Mustafić, dipl. ing.
IPI – Institut za privredni inženjering
Zenica, Bosna i Hercegovina

mr. Jašarević Sabahudin, dipl. ing.
Mašinski fakultet Univerziteta u Zenici
Bosna i Hercegovina

Fuad Klisura, dipl. ing.
IPI – Institut za privredni inženjering
Zenica, Bosna i Hercegovina

Željko Matoc, dipl. ing.
Federalno ministarstvo prometa i
komunikacija
Bosna i Hercegovina

REZIME

U ovom radu će se prikazati rezultati provjere znanja stručnog osoblja uposlenog na stanicama tehničkih pregleda vozila (kontrolori tehničke ispravnosti vozila i vođitelji stanica tehničkih pregleda), za licencu, koja je provedena u 2008. godini, na nivou FBiH. Ova aktivnost je proizašla primjenom Pravilnika o tehničkim pregledima vozila (Službeni glasnik BiH, br. 13/07, 72/07, 74/08, 3/09; Službene novine FBiH, br. 63/07, 78/07, 57/08), kao i Pravilnika o programu i načinu stručnog usavršavanja, provjeri stručnosti i polaganju stručnih ispita za vođitelje stanica tehničkog pregleda i kontrolore tehničke ispravnosti vozila i provjeri stručnosti zaposlenih koji rade na stručnim poslovima tehničkih pregleda vozila (Službene novine FBiH, br. 51/06). Provjera stručnosti je provedena na regionalnom principu, ne remeteći normalan rad stanica tehničkih pregleda u jedan, dva ili tri komisijska ispita.

Ključne riječi: stručno osoblje, stručni ispit, provjera stručnosti, licenca, stanica tehničkog pregleda (STP).

SUMMARY

In this paper it will be shown results for education exams for licence of professionals who work in technician stations for vehicle check done in 2008 in Federation of Bosnia and Herzegovina. That staffs are supervisors of vehicle technique and leader of the stations employed on licensed stations. All of this activity was made by a Rule of vehicle checks (Official voice B&H, no. 13/07, 72/07, 74/08, 3/09; Official papers FB&H, no. 63/07, 78/07, 57/08), and by a Rule of programme for education improvement, education check and for professional exam of supervisors of vehicle technique and leaders of the stations and education check employees who work on professional jobs (Official papers FB&H, no. 51/06). Education check was done in regional areas to prevent abnormality in station works in one, two and three commission exams.

Key words: professional staff, professional exam, education check, license, technician stations for vehicle check.

1. UVOD

U postratnom periodu (period poslije 1996.) stručno usavršavanje osoblja, koje vrši pregled vozila na STP-u, na području FBiH, a to su kontrolori tehničke ispravnosti vozila i vođitelji stanica tehničkih pregleda, bilo je prepušteno snalažljivosti i inovativnosti njih samih.

Na prostoru cijele Bosne i Hercegovine nekoliko firmi je vršilo pripremu i provodilo ispitivanje kontrolora tehničke ispravnosti vozila i vođitelja stanica tehničkih pregleda, te im nakon uspješno položenog stručnog ispita izdalo adekvatno Uvjerenje o položenom stručnom ispitu za kontrolora tehničke ispravnosti vozila ili Uvjerenje o položenom ispitu za vođitelja stanice tehničkog pregleda. Sve to je rađeno u skladu sa trenutno važećom zakonskom osnovom.

Sve do početka rada stručne institucije IPI – Institut za privredni inženjering iz Zenice, a to je 12.02.2007. godine, u većem dijelu FBiH nije provođeno stručno usavršavanje i provjera stručnosti osoblja koje vrši pregled vozila na STP-u (155 stanica tehničkih pregleda vozila u FBiH). Nakon kompletiranja podataka o trenutno uposlenim kontrolorima i vođiteljima, tj. o datumu polaganja stručnog ispita prije svega, došlo se do saznanja da su neki kontrolori ovaj ispit položili čak 1980. godine. Ovaj podatak dovoljno govori za sebe.

Shodno zadatku koji se trebao uraditi, a to je provesti jedinstvenu provjeru stručnosti kontrolora i vođitelja, bilo je neophodno pripremiti kvalitetnu stručnu literaturu [1], [2]. Ova literatura je na jednom mjestu sakupila zakonske osnove i propisane procedure rada, koje se provode pri obavljanju tehničkog pregleda vozila u stanici tehničkog pregleda. Bez obzira na opremu koja se koristi na stanici tehničkog pregleda (MAHA, CARTEC, SAXON, ...), u stručnoj literaturi je dat princip pregleda pojedinih uređaja na vozilu, shodno vrsti vozila koja se pregleda. Stručna literatura je urađeno shodno *Pravilniku o tehničkim pregledima vozila* (Službeni glasnik BiH, br. 13/07, 72/07, 74/08, 3/09), i to odvojeno za kontrolore tehničke ispravnosti vozila i za vođitelje stanica tehničkih pregleda. Svaki uposlenik (kontrolor ili vođitelj), koji radi na ovlaštenoj stanici tehničkog pregleda vozila u FBiH dobio je po jedan primjerak stručne literature.

Dodatno su pripremljena i održana jedinstvena predavanja za stručno usavršavanje kontrolora i vođitelja, a sve u skladu sa prvim bosanskohercegovačkim *Pravilnikom o tehničkim pregledima vozila* (Službeni glasnik BiH, br. 13/07). Stručna predavanja su održana odvojeno za kontrolore i za vođitelje na regionalnom nivou, ne remeteći normalan rad STP-a. U ovaj poduhvat bilo je uključeno više desetina stručnih predavača iz oblasti motora i vozila, oblasti kontrole ispravnosti vozila i sigurnosti vozila u saobraćaju širom FBiH iz raznih institucija.

Nakon izvršenih priprema pristupilo se komisijskim ispitima, koji su rađeni u dva dijela, teoretski dio – pismeno i praktični rad – koristeći opremu na stanici tehničkog pregleda vozila.

Sljedeći korak bio je priprema ispitnih pitanja, koja se mogu očekivati na ispitu provjere stručnosti i njihovo javno postavljanje na službenoj web stranici IPI – Instituta (www.ipi.ba).

2. REZULTATI PROVEDENE PROVJERE STRUČNOSTI ZA LICENCU NA PODRUČJU FBiH

2.1. Rezultati I kruga ispita

Da bi se prikazao kvalitet dobijenih rezultata, ovdje će oni biti prezentirani onako kako su dobijeni prilikom povjere stručnosti na terenu [3]. Ovo je urađeno iz prostog razloga da se prikaže "sazrijevanje" kontrolora tehničke ispravnosti vozila i vođitelja stanica tehničkih pregleda. Smatrajući se iskusnim i dugogodišnjim radnicima prilično veliki broj kontrolora prije svega nije se dovoljno pripremio za prvi ispit provjere stručnosti. Bilo je neophodno organizovati tri kruga ispita za provjeru stručnosti, obzirom na "sazrijevanje" pojedinih kontrolora i vođitelja, a što je omogućeno *Pravilnikom o programu i načinu stručnog usavršavanja, provjeri stručnosti i polaganju stručnih ispita*.

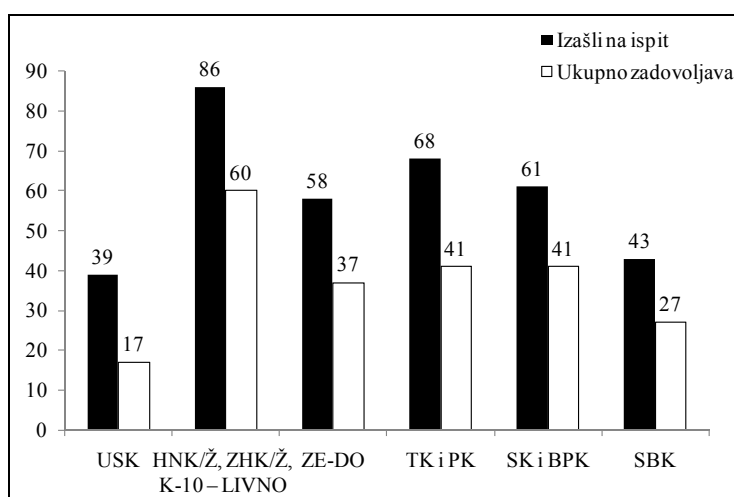
Rezultati će biti prikazani tabelarno i grafički po kantonima, bez navođenja imena kontrolora i vođitelja. Tabela 1. prikazuje rezultate prolaznosti kontrolora tehničke ispravnosti vozila i

voditelja stanice tehničkog pregleda vozila u Federaciji BiH, koji su izašli na provjeru znanja u prvom krugu. Svi kandidati su polagali i teoretski i praktični ispit, shodno *Pravilnikom o programu i načinu stručnog usavršavanja, provjeri stručnosti i polaganju stručnih ispita ...*

Tabela 1. Prikaz prolaznosti kontrolora i voditelja po regijama na nivou FBiH u I krugu

Kanton	Izašli na ispit	KONTROLORI						Izašli na ispit	VODITELJI					
		Teorija zadovoljava		Praksa zadovoljava		Ukupno zadovoljava			Teorija zadovoljava		Praksa zadovoljava		Ukupno zadovoljava	
		DA	NE	DA	NE	DA	%		DA	NE	DA	NE	DA	%
USK	39	17	22	37	2	17	43,59	14	10	4	10	4	10	71,43
HNK/Ž, ZHK/Ž, K-10 – LIVNO	86	60	26	84	2	60	69,77	28	20	8	20	8	20	71,43
ZE-DO	58	44	14	49	9	37	63,79	24	24	-	24	-	24	100
TK i PK	67	53	14	51	16	41	61,20	27	22	5	22	5	22	81,48
SK i BPK	61	47	14	52	9	41	67,21	16	16	-	16	-	16	100
SBK	43	31	12	35	8	27	62,79	24	23	1	23	1	23	95,83
UKUPNO FBiH	354	252	102	308	46	223	61,39	132	114	18	114	18	114	86,70

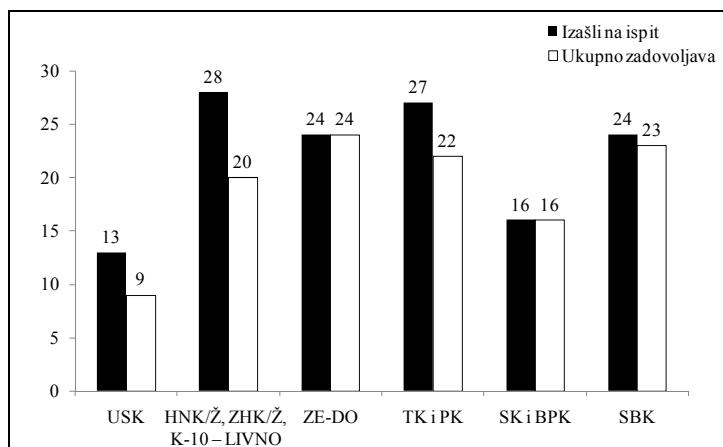
Zbog bolje preglednosti rezultati iz Tabele 1. su predstavljeni na Slikama 1. i 2., odvojeno za kontrolore tehničke ispravnosti vozila i voditelje stanica tehničkih pregleda.

Slika 1. Prolaznost kontrolora na nivou Federacije BiH po regijama u I krugu

2.2. Rezultati II kruga ispita

U ovom dijelu rada će se prikazati ukupni rezultati drugog kruga provjere znanja za licencu, za one kandidate (kontrolore tehničke ispravnosti vozila i voditelje stanica tehničkih pregleda vozila), koji nisu položili u prvom pokušaju, kao i za one kandidate koji su stručni ispit za kontrolora ili voditelja položili u međuvremenu, a uposleni su na stanicama tehničkih pregleda vozila. Rezultati će kao i u I krugu biti prikazani po regijama, na nivou Federacije BiH. Rezultati provedenih ispita pokazuju da veliki broj kontrolora i nakon drugog pokušaja nije zadovoljio na ispitu, oko **30%**, dok je taj broj kod voditelja znatno manji i iznosi oko **8,00%**, na nivou Federacije BiH. Oko **10%** kontrolora nije položilo ni teorijski ni praktični dio ispita. Ovaj podatak govori da kontrolori još uvijek nisu na visini svog zadatka, ali je evidentan napredak u odnosu na prvo polaganje i znatno je povećana odgovornost kandidata. Tabela 2. prikazuje prolaznost kontrolora i voditelja, koji su drugi put izašli na ispit za licencu po regijama na nivou cijele FBiH [4].

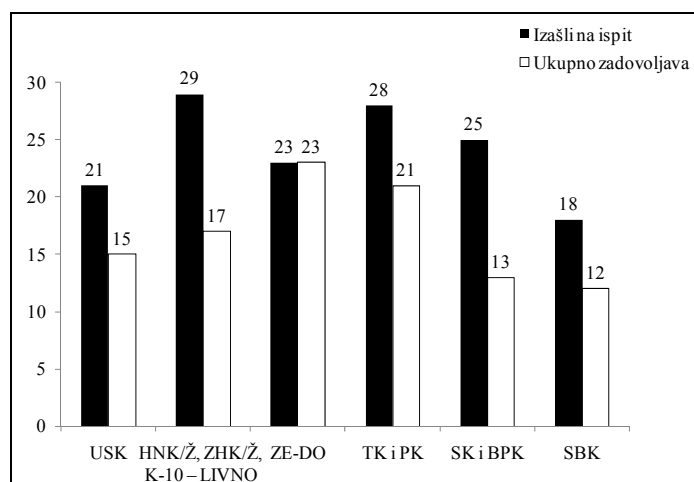

Slika 2. Prolaznost voditelja na nivou Federacije BiH po regijama u I krugu

Tabela 2. Prikaz prolaznosti kontrolora i voditelja po regijama na nivou FBiH u II krugu

Kanton	Izašli na ispit	KONTROLORI						Izašli na ispit	VODITELJI					
		Teorija zadovoljawa		Praksa zadovoljawa		Ukupno zadovoljawa			Teorija zadovoljawa		Praksa zadovoljawa		Ukupno zadovoljawa	
		DA	NE	DA	NE	DA	%		DA	NE	DA	NE	DA	%
USK	21	14	6	2	0	15	71,43	5	4	1	4	1	4	80
HNK/Ž, ZHK/Ž, K-10 – LIVNO	29	17	12	8	0	17	58,62	10	10	0	10	0	10	100
ZE-DO	23	15	0	11	0	23	100	0	0	0	0	0	0	0
TK i PK	28	13	4	15	3	21	75,00	8	7	1	7	1	7	87,5
SK i BPK	25	13	7	8	6	13	52,00	0	0	0	0	0	0	0
SBK	18	7	6	11	0	12	66,67	1	1	0	1	0	1	100
UKUPNO FBiH	144	79	35	55	9	101	70,62	24	22	2	22	2	22	91,88

Zbog bolje preglednosti rezultati iz Tabele 2. su predstavljani na Slikama 3. i 4., odvojeno za kontrolore tehničke ispravnosti vozila i voditelje stanica tehničkih pregleda.

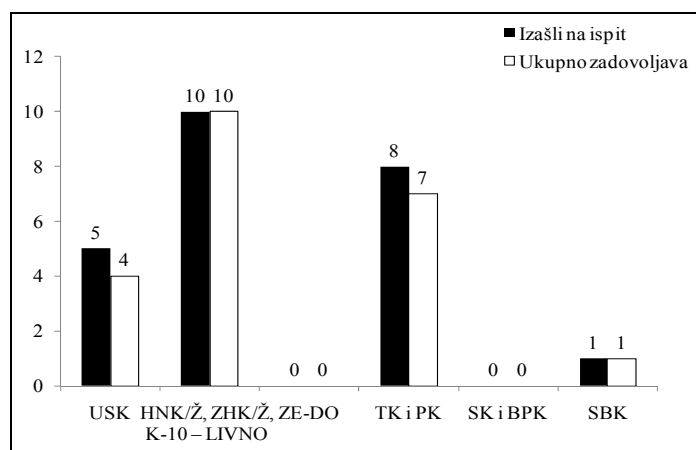
Slika 3. Prolaznost kontrolora na nivou Federacije BiH po regijama u II krugu

2.3. Rezultati III kruga ispita

Treći krug provjere znanja za licencu je organizovan za one kandidate (kontrolore tehničke ispravnosti vozila i voditelje stanica tehničkih pregleda vozila), koji nisu položili ni u drugom pokušaju, kao i za one kandidate koji su se u međuvremenu uposlili na stanicama tehničkih

pregleda vozila, a do sada nisu polagali provjeru znanja. Rezultati će kao i u prethodna dva kruga biti prikazani po regijama, na nivou Federacije BiH. Rezultati provedenih ispita pokazuju da sada samo mali broj kontrolora nije zadovoljio na ispitu, a što se može vidjeti iz tabele 3.

Zbog bolje preglednosti rezultati iz Tabele 3. su predstavljeni na Slikama 5. i 6., odvojeno za kontrolore tehničke ispravnosti vozila i voditelje stanica tehničkih pregleda. Kao što može vidjeti iz Tabele 3., samo jedan kandidat nije zadovoljio na provjeri znanja, ali je to njegov drugi pokušaj, tako da on ima još jednu priliku da polaže ispit provjere stručnosti za licencu. Svi voditelji su ovaj put ispit za provjeru stručnosti uspješno zadovoljili, bez izuzetka.

Slika 4. Prolaznost voditelja na nivou Federacije BiH po regijama u II krugu

Tabela 3. Prikaz prolaznosti kontrolora i voditelja po regijama na nivou FBiH u III krugu

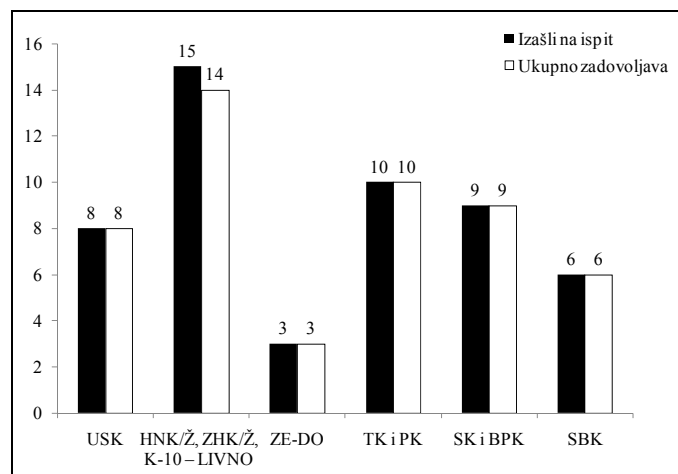
Kanton	Izašli na ispit	KONTROLORI						Izašli na ispit	VODITELJI					
		Teorija zadovoljava		Praksa zadovoljava		Ukupno zadovoljava			Teorija zadovoljava		Praksa zadovoljava		Ukupno zadovoljava	
		DA	NE	DA	NE	DA	%		DA	NE	DA	NE	DA	%
USK	8	8	0	1	0	8	100	3	3	0	3	0	3	100
HNK/Ž, ZHK/Ž, K-10 – LIVNO	15	15	1	2	0	14	93,33	5	5	0	5	0	5	100
ZE-DO	3	3	0	2	0	23	100	3	3	0	3	0	3	100
TK i PK	10	7	0	6	0	10	100	3	3	0	3	0	3	100
SK i BPK	9	7	0	6	0	9	100	1	1	0	1	0	1	100
SBK	6	6	0	1	0	6	100	2	2	0	2	0	2	100
UKUPNO FBiH	51	46	1	18	0	69	98,81	17	17	0	17	0	17	100

3. ZAKLJUČAK

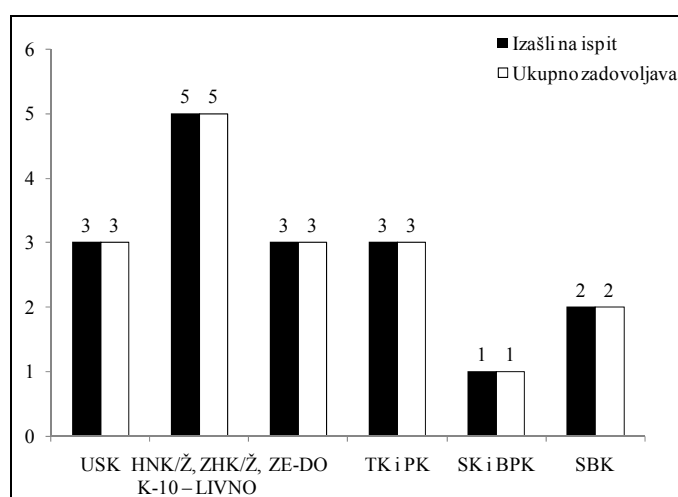
Prva provjera stručnosti provedena na prostoru FBiH, poslije rata (1992.-1995.), prikazala je stvarno stanje znanja kontrolora tehničke ispravnosti vozila i voditelja stanica tehničkih pregleda. Usljed nedolaska vozila na stanicu tehničkog pregleda, a samim tim i nekorištenja stečenog znanja nakon dobivanja Uvjerenja o položenom stručnom ispitu, kako za kontrolora, tako i za voditelja, poprilično veliki broj kontrolora nije zadovoljio na prvom ispitu provjere stručnosti/znanja za licencu. Ova licenca im važi dvije godine nakon čega će se ponovo organizovati ispiti provjere stručnosti/znanja za licencu.

Mnogi su smatrali ovaj ispit provjere stručnosti za licencu formalnim, tako da se nisu posebno pripremali, međutim nakon što neki kandidati nisu položili ispit ni nakon drugog pokušaja stvar se promijenila nabolje.

Ova vrsta stručnih predavanja su specifična po tome što na jednom mjestu daju informacije i upute uposlenicima o tome kako da se pojedini pregledi sklopova/vozila na stanici tehničkog pregleda urade što kvalitetnije i jedinstveno na cijelom prostoru FBiH. Pored toga zadatak stručne institucije je da se zakonska regulativa definisana kroz razne pravilnike, što jednostavnije sprovede i zaživi u praksi.

Slika 5. Prolaznost kontrolora na nivou Federacije BiH po regijama u III krugu

Slika 6. Prolaznost voditelja na nivou Federacije BiH po regijama u III krugu

4. LITERATURA

- [1] Mustafić I., Ševo I., Ahmić A, Klisura F.: *Stručni vodič za kontrolore tehničke ispravnosti vozila*, IPI – Institut za privredni inženjering d.o.o. Zenica, decembar 2007.
- [2] Mustafić I., Ševo I., Ahmić A, Klisura F.: *Stručni vodič za vođitelje stanica tehničkog pregleda vozila*, IPI – Institut za privredni inženjering d.o.o. Zenica, decembar 2007.
- [3] *STRUČNI BILTEN – IPI*, IPI – Institut za privredni inženjering d.o.o. Zenica, juli/srpanj 2008., stručni bilten broj 3., str.
- [4] *STRUČNI BILTEN – IPI*, IPI – Institut za privredni inženjering d.o.o. Zenica, oktobar/studenj 2008., stručni bilten broj 4., str.
- [5] Lindov O.: *Sigurnost u cestovnom saobraćaju*, Fakultet za saobraćaj i komunikacije, Sarajevo, 2008. godine
- [6] Lindov O.: *Priručnik o poznavanju elemenata i pravila sigurnosti saobraćaja na putevima*, Sarajevo, Fakultet za saobraćaj i komunikacije Sarajevo, 2009. godine